

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора
Дяченко Андрія Юрійовича
на дисертаційну роботу
Мироненко Богдана Володимировича
«Фізична підготовка футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт
галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дисертаційна робота Мироненко Богдана Володимировича присвячена актуальній проблемі вдосконалення фізичної підготовки футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу, що відповідає сучасним тенденціям розвитку спортивної науки та практики. Зростання інтенсивності змагальної діяльності у футболі висуває підвищені вимоги до рівня фізичної та функціональної підготовленості арбітрів, які є безпосередніми учасниками ігрового процесу та забезпечують його об'єктивність і ефективність.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку та наукового обґрунтування сучасних підходів до підвищення рівня фізичної підготовленості футбольних арбітрів, зокрема шляхом використання засобів фітнесу, які характеризуються високою варіативністю, доступністю та можливістю індивідуалізації тренувального процесу.

В умовах модернізації системи спортивної підготовки та інтеграції вітчизняного футболу до міжнародних стандартів FIFA та UEFA особливої значущості набуває проблема оптимізації тренувального процесу арбітрів з урахуванням сучасних вимог до їхньої рухової діяльності, функціональних можливостей та психофізіологічної стійкості.

Водночас, протягом останніх років в системі підготовки футбольних арбітрів сформовано розуміння вирішення шляхів проблеми спеціальної фізичної готовності. Вони ґрунтуються на визначенні високоспеціалізованих адаптаційних процесів, які власне спрямовані на визначення тренувальних ефектів функціонального забезпечення спеціальної працездатності арбітрів.

Таким чином, проблематика дисертаційної роботи є своєчасною, науково обґрунтованою та має вагомe теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку системи підготовки футбольних арбітрів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Сучасні інноваційні підходи до організації фізкультурно-спортивної діяльності» на 2024–2028 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 28 грудня 2023 року, протокол №7).

Роль автора як співвиконавця наукової теми полягала у розробленні та теоретичному обґрунтуванні методичних підходів до інтеграції фітнес-засобів у систему фізичної підготовки футбольних арбітрів. Здобувач здійснював добір, адаптацію та оцінювання ефективності сучасних фітнес-засобів, а також узагальнював результати експериментальної роботи з метою формування прикладних рекомендацій щодо їх застосування в тренувальному процесі арбітрів у підготовчому періоді.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу й узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження.

Мета роботи відповідає методології дослідження, а поставлені завдання обумовили структуру і зміст дисертаційної роботи.

Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження та висновки дисертаційної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертант уперше:

- *вперше* обґрунтовано структуру та зміст експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із застосуванням фітнес-засобів у підготовчому періоді;
- *вперше* визначено специфічні фітнес-засоби, що забезпечують розвиток спеціальної витривалості, спритності, швидко-силових здібностей у арбітрів різної кваліфікації;
- *вперше* експериментально доведено позитивний вплив запропонованої програми із застосуванням фітнесу на динаміку фізичної та функціональної підготовленості арбітрів різної кваліфікації у футболі;
- *дповнено* наукові уявлення щодо змісту та побудови процесу фізичної підготовки футбольних арбітрів із урахуванням вимог сучасної ігрової діяльності та психофізіологічних навантажень;
- *розширено* теоретичні підходи до використання фітнес-засобів у системі підготовки футбольних арбітрів як засобу підвищення якості їх професійної діяльності;
- *набули* подальшого розвитку наукові уявлення щодо варіативності структури рухової діяльності арбітрів залежно від рівня змагань, які вони обслуговують.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені та впроваджені експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із використанням фітнес-засобів; застосуванні матеріалів дослідження у практичній діяльності тренерів та інструкторів при організації навчально-тренувального процесу арбітрів різного рівня кваліфікації; використанні результатів у системі підвищення кваліфікації футбольних арбітрів, підготовки спеціалістів зі спеціальності фізична культура і спорт, в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні методологічних підходів до організації дослідження, розробленні експериментальної програми фізичної підготовки футбольних арбітрів із використанням фітнес-засобів, проведенні педагогічного експерименту, аналізі його результатів та

формулюванні обґрунтованих висновків. У колективних публікаціях здобувачем виконано постановку наукових завдань, добір адекватних методів дослідження, здійснено обробку отриманих даних, інтерпретацію результатів і підготовлено практичні рекомендації щодо впровадження розробленої методики.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій. За темою дисертації опубліковано 5 наукових праць, з яких 3 статей у спеціалізованих фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 праці апробаційного характеру.

У публікаціях, що підготовані у співавторстві, чітко вказано авторський внесок. У наукових публікаціях автора у повній мірі відображено основні положення дисертації, а також не виявлено порушення академічної доброчесності.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертаційна робота включає анотацію, вступ, п'ять розділів основного змісту, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг становить 209 сторінок. У списку джерел – 205 найменування, серед яких 87 іноземні. У роботі представлено 22 таблиці та 15 ілюстрацій.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, вказано на зв'язок роботи з науковими планами й темами, сформульовано мету й завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет, описано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичну значущість дисертаційної роботи, подано інформацію про особистий внесок здобувача та апробацію результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі «Сучасні аспекти фізичної і функціональної підготовки арбітрів у футболі» автором проведено ґрунтовний теоретичний аналіз сучасної науково-методичної літератури, здійснено узагальнення та систематизацію вітчизняних і зарубіжних підходів до проблеми підготовки футбольних арбітрів. Розглянуто особливості їхньої професійної діяльності в умовах сучасного футболу, що характеризується високою інтенсивністю ігрових дій та значними фізичними навантаженнями.

Автором проаналізовано структуру рухової діяльності арбітрів, визначено вимоги до рівня їхньої фізичної та функціональної підготовленості, а також охарактеризовано основні компоненти спеціальної витривалості, швидкісних і координаційних здібностей, необхідних для ефективного виконання суддівських функцій.

Значну увагу приділено сучасним методам контролю та оцінювання фізичної підготовленості футбольних арбітрів, що дозволило сформулювати цілісне уявлення про стан розробленості проблеми та визначити напрями подальших наукових досліджень.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** автором обґрунтовано доцільність застосування методів відповідно до мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження. Розкрито етапи проведення дисертаційного дослідження. Дослідження здійснювалось упродовж 2023 – 2025 рр.

У третьому розділі **«Особливості рухової діяльності та фізичної підготовленості арбітрів з футболу»** специфіку рухової діяльності футбольних арбітрів у процесі змагальної діяльності, проаналізовано структуру та обсяг їхньої рухової активності під час футбольного матчу, а також визначено основні показники фізичної підготовленості арбітрів різного рівня кваліфікації.

Розкрито особливості виконання арбітрами переміщень різної інтенсивності, зокрема бігової роботи, прискорень та змін напрямку руху, що зумовлено динамічним характером сучасного футболу. Автором встановлено вимоги до рівня розвитку спеціальної витривалості, швидкісно-силових та координаційних здібностей, необхідних для ефективного забезпечення суддівської діяльності.

Значну увагу приділено аналізу взаємозв'язку між рівнем фізичної підготовленості арбітрів та якістю виконання ними професійних обов'язків, що дозволило обґрунтувати значущість комплексного підходу до їхньої підготовки. Отримані результати свідчать про високий науково-практичний рівень проведеного дослідження.

У четвертому розділі **«Експериментальна програма підвищення фізичної підготовленості арбітрів у підготовчому періоді»** автором представлено та науково обґрунтовано експериментальну програму, спрямовану на підвищення рівня фізичної підготовленості футбольних арбітрів з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності та вимог сучасного футболу.

Розкрито структуру, зміст і логіку побудови тренувального процесу в підготовчому періоді, визначено основні засоби та методи розвитку спеціальної витривалості, швидкісних і координаційних якостей. Автором обґрунтовано доцільність використання диференційованого підходу до дозування фізичних навантажень та поєднання загальної і спеціальної фізичної підготовки.

Значну увагу приділено результатам педагогічного експерименту, які підтверджують ефективність запропонованої програми та свідчать про позитивну динаміку показників фізичної та функціональної підготовленості арбітрів. Отримані дані мають важливе практичне значення та можуть бути впроваджені у систему підготовки футбольних арбітрів різних кваліфікаційних рівнів.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** аналізується та підсумовується уся попередньо виконана робота. Розроблену експериментальну програму було інтегровано в практику підготовки футбольних арбітрів різної кваліфікації. Програма рекомендована для подальшого використання в структурі багаторічного планування та вдосконалення професійної діяльності арбітрів.

Результати проведеного експериментального дослідження та отримані емпіричні дані підтвердили ефективність реалізованої програми підготовки, забезпечивши досягнення поставленої мети та виконання сформульованих завдань. Теоретичні напрацювання та практичні висновки мають прикладну цінність для організації процесу фізичної та функціональної підготовки футбольних арбітрів різної кваліфікації у підготовчому періоді.

Подальші дослідження доцільно спрямовувати на удосконалення програм тренування, орієнтованих на вдосконалення психофізичної підготовки арбітрів та підвищення якості суддівства в матчах високого рівня змагань.

Загальні висновки відповідають завданням дисертаційного дослідження. В цілому, зміст дисертації свідчать про достатній рівень підготовленості дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що й дозволило обґрунтувати наукову розробку теми та розв'язати основні дослідницькі завдання.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Разом з тим, дисертаційна робота Б. В. Мироненко не позбавлена окремих недоліків та і дискусійних положень, які потребують додаткової аргументації та відповідних уточнень:

1. У деяких фрагментах дисертації наведено значну кількість цифрового матеріалу, що дещо ускладнює сприйняття тексту; частину результатів доцільно було б подати у більш узагальненому вигляді.
2. У роботі було б доцільно ширше представити практичні рекомендації щодо впровадження розробленої програми у систему підготовки арбітрів.
3. Доцільним було б представити результати довгострокового ефекту розробленої програми підготовки арбітрів.
4. Незважаючи на достатню інформативність використаних тестів ФІФА, у роботі доцільно було б розширити спектр функціональних показників за рахунок аналізу варіабельності серцевого ритму.
5. Автору варто було ширше висвітлити психофізіологічні аспекти діяльності футбольних арбітрів, зокрема вплив психоемоційного навантаження на ефективність прийняття суддівських рішень у процесі змагальної діяльності.

Висловлені зауваження не знижують загальної наукової та практичної цінності дисертаційної роботи, яка виконана на належному науково-методичному рівні.

Висновок про відповідність дисертації встановленим чинним вимогам. Дисертаційна робота **Мироненко Богдана Володимировича** на актуальну тему

«Фізична підготовка футбольних арбітрів із застосуванням засобів фітнесу» має достатнє теоретичне й практичне значення, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, новизною і практичною цінністю отриманих результатів відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки №759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 12 січня 2022 р. №44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №341 від 21.03.2022 р.), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент

завідувач кафедри водних видів спорту
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор

 Андрій ДЯЧЕНКО

Підпис А.Ю. Дяченко завіряю.

Проректор з науково-педагогічної роботи
доктор наук з фізичного виховання та спорту
професор

Ольга БОРИСОВА